

I regn og slud skal foderet ud og uden SPILD

Fokus: Foderspild kortlægges i økologiske besætninger, der er fysisk foderspild i stald og mark, spild i grisen og til miljøet.

Konklusion

Det er svært at give et entydigt svar på, hvordan det fysiske foderspild kan reduceres, men en udvikling af uendørs fodertrug og automater samt udbringningsmetoden vil gøre meget.

Af Hanne Nissen, specialtekniker, han@seges.dk og Hanne Maribo, Chefforsker, hma@seges.dk

Et stort foderforbrug i økologiske besætninger skyldes fysisk foderspild og ringe foderudnyttelse, der giver miljøbelastning og en for stor foderomkostning. Målet for et nyt projekt er at skabe grundlag for en 40 procent øgning i økologiske slagtesvin (43.000) over fire år med forbedret produktionsøkonomi og mindre miljøbelastning. Projektet skal kortlægge og teste reduktion af foderforbruget i økologiske besætninger både i form af fysisk spild (skadedyr, spild fra foderautomater og trug), og der skal udvikles management- og fodringsstrategier til forbedring af foderudnyttelsen i grisen.

I første del i projektet gennemfører VSP en screening af 10 økologiske besætninger, for at beskrive hvor og hvordan foderet spildes.

Økologer er et folkefærd af små opfindere. Firmaerne har ikke villet udvikle udstyr til dem, da de var for få. Hver

økolog sit eget system. Denne artikel omhandler det største fysiske foderspild, der sker ved de dyregrupper, som fodres i det fri, hvor vejret og transporten spiller ind.

Søernes fodertrug i faremarken er meget forskellige. Der er lave firkantede trug, højere og dybere drænrørstrug med cement i bunden, halv-høje formstøbte trug, mindre trug med låg, halve plastrør uden ender eller slet ingen trug (gratis, men ikke økonomisk!). Plastrør uden ender er lette at tømme for vand. Trug med låg hindrer vand i

Man skal ramme truget og samtidig undgå at køre ind i sultne søer.

Tort melfoder kan være svært at få til at glide ned, så soen lægger nakken godt tilbage.

foderet samt fugle i at stjæle, men er besværlige at fylde. Drænrørstrug er smalle og må ikke være for høje til søer med dobbelthager, og de er svære at ramme med udfodrings-sneglen, men pattegrisene har sværere ved at hoppe op i dem. De lave firkantede trug er større, men pattegrisene har fri adgang med beskidte grisetær. Nogle af de firkantede er fastnaglet og derved umulige

at tippe ved rengøring, og der dannes 'kager' i hjørnerne. De formstøbte trug er nok de bedste med kuglerund bund, som soen let kan holde ren, men de produceres ikke mere.

Fokus ligger på foderspild, men hvad med ressourcospild? At hoppe op og ned af traktoren ved hvert sofodertrug er hårdt for knæene, og man får lange arme af at slæbe foderspande. I åbne fodertrug kan der udfodres med snegl uden, at man skal stige ud af traktoren, men det kræver præcision. Hvis det er melfoder, er der foderspild i blæsevejr, men fuglene er ikke så interesseret som ved pelleteret foder. I farestalden fodres to til fire gange om dagen, i faremarken fodres én gang, da det er manuelt arbejde, og afstandene er store. Dermed er foderet tilgængeligt for vejr, fugle og rotter i længere tid.

Fodring af pattegrisene med det rigtige foder er vigtigt ved syv ugers fravæning, men den rigtige 'foderstation' er vist ikke opfundet. De æder, når andre æder, helst i læ for regn og sol og med udsyn i gri-

sehøjde. Det er vigtigt, at der er let adgang til foderet for grise, men ikke for rotter og fugle.

I drægtighedsfoldene er de to gængse fodringsmetoder kraftfoder og grovfoder hver for sig eller blandet i en mikserved. Det miksede foder bør udfodres i trug. Ønsket er, at alle kan komme til 'truget', og alle skal være i ens huld. Kraftfoder i form af cobs giver god plads til alle ved 'fodring med godnings-spreader'.

Fakta

- I dette samarbejdsprojekt går vi tæt på grisen, automaterne og skadedyrene.
- Projektet er støttet af GUDP (NaturErhvervsstyrelsen) mellem SEGES økologi, Udviklingscentret for Husdyr på Friland, Mortalin, Wildlife Communication Technologies, fire økologiske besætninger og SEGES, Videncenter for Svineproduktion.